

PRIJESTONICA CETINJE

**LOKALNI AKCIONI PLAN ZA POSTIZANJE RODNE
RAVNOPRAVNOSTI NA TERITORIJI
PRIJESTONICE CETINJE 2020-2021**

Cetinje, februar 2020

SADRŽAJ

Pojmovnik

1. Uvod	5
2. Međunarodni institucionalni i politički okvir za rodnu ravnopravnost	6
3. Zakonski i strateški okvir za dostizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori	9
4. Institucionalni mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti.....	12
5. Presjek stanja rodne ravnopravnosti na teritoriji Prijestonice Cetinje.....	13
5.1. Demografski presjek	13
5.2. Ekonomija, održivi razvoj, stanje rodne ravnopravnosti u oblasti zaposlenosti.....	14
5.3. Broj korisnika/ca materijalne pomoći i dječijeg dohotka.....	15
5.4. Rodna ravnopravnost i zdravstvo.....	15
5.5. Rodna ravnopravnost i obrazovanje.....	16
5.6. Žene u politici i odlučivanju.....	20
5.7. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici	22
5.8. Mediji, kultura i sport	24
6. Metodologija izrade Lokalng plana aktivnosti.....	26
7. Finansijska sredstva.....	27
8. Monitoring i implementacija	27
9. Strateški ciljevi.....	28

POJMOVNIK

RODNI IDENTITET podrazumijeva sopstvenu rodnu samokoncepciju, ne neophodno zavisnu od pola koji je pripisan rođenjem. Rodni identitet tiče se svakog ljudskog bića i ne znači samo binarni koncept "muškog" i "ženskog".¹

ŽENSKA LJUDSKA PRAVA su prava žena i djevojčica, kao neotuđivi, sastavni i neodvojivi dio univerzalnih ljudskih prava, uključujući i koncept reproduktivnih prava.²

RODNE ULOGE podrazumijevaju grupu običaja koji se odnose na aktivnosti i ponašanje pripisano ženama i muškarcima, koji se prenose i održavaju kroz rodni ugovortj. kroz skup implicitnih i eksplicitnih pravila koja uređuju odnose među polovima, a koja određuju različit rad i vrijednost tog rada, odgovornosti i obaveze za muškarce i žene. Odražavaju se na tri nivoa –u kulturi – norme i vrijednosti društva; institucijama – obrazovanje , politika zapošljavanja itd.; I procesu socijalizacije, primarno u porodici. ³ To su uloge koje su pripisane ženama i muškarcima na osnovu kulturnih normi i tradicije. Najčešće, rodne uloge nijesu zasnovane na biloškim ili fizičkim predispozicijama, većsu rezultat stereotipa i pretpostavki šta žene i muškarci mogu i treba da rade. Rodne uloge postaju problematične kada čitavo društvo pripisuje veću vrijednost ulogama jednog roda – najčeše muškarcima.⁴

RODNA RAVNOPRAVNOST (Gender Equality (engl.)) podrazumijeva ravnopravnu vidljivost, osnaženost i učešće oba pola u svim sferama javnog i privatnog života. Rodna ravnopravnost je suprotna rodnoj neravnopravnosti, a ne rodnim razlikama i njen cilj je da promoviše puno učešće žena i muškaraca u društvu.⁵ Koncept koji znači da sva ljudska bića imaju slobodu da razvijaju lične sposobnosti i prave izbore bez ograničenje nametnutih strogim rodnim ulogama; da se različito ponašanje, želje i potrebe žena i muškaraca u jednakoj mjeri uzimaju u obzir, vrednuju i podržavaju. Rodna ravnopravnost prema crnogorskom Zakonu o rodnoj ravnopravnosti podrazumijeva učešće žena i muškaraca, kao i lica drukčijih rodnih identiteta u svim oblastima javnog i privatnog sektora, jednak položaj i jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i sloboda i korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za razvoj društva, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada.

RODNA JEDNAKOST (Gender Equity (engl.)) je proces koji vodi fer tretmanu žena i muškaraca. Da bi se obezbijedila pravednost, preduzimaju se određene mjere koje mogu nadoknaditi istorijsku i društvenu nepravdu koja je onemogućila žene i muškarce da u punoj

---

¹ Prilagođeno iz "Kreacije Spola?Roda?", Poštić, Đurković I Hodžić, Zagreb, 2006.

² One hundred words for equality: A glossary of terms on equality between women and men, Office for Official Publications of the European Communities, European Communities, 1998

³ Ibid

⁴ Gender Mainstreaming in Practice: A Toolkit, UNDP Bratislava 2007

⁵ Gender mainstreaming – Conceptual framework, methodology and presentation of good practices, Final report of activities of the Group of Specialists on Mainstreaming

mjeri učestvuju u određenoj aktivnosti. Jednakost vodi ka ravnopravnosti.⁶ Pravičan odnos na osnovu roda, koji podrazumijeva jednak tretman ili tretman koji je različit, a koji se smatra ekvivalentnim u smislu prava, beneficija, obaveza i mogućnosti.

RODNA DISKRIMINACIJA znači diskriminaciju na osnovu pola ili roda osobe, što u globalu češće pogađa djevojke i žene. CEDAW daje definiciju da je diskriminacija žena svako razlikovanje, isključivanje ili uskraćivanje koje se čini na osnovu pola sa posljedicom ili ciljem ugrožavanja ili onemogućavanja sticanja ili ostvarivanja, a po osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena, ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkoj ekonomskoj, društvenoj, kulturnoj, građanskoj ili drugoj sferi.⁷

RODNO ZASNOVANO NASILJE je bilo koji oblik nasilja koji se sprovodi nad osobom samo zbog pripadnosti određenom polu ili rodu, upotrebom fizičke ili psihičke sile, te uključuje fizičko nasilje, seksualno uznemiravanje, uključujući silovanje, incest i pedofiliju itd.⁸

ORODNJAVANJE (GENDER MAINSTREAMING (engl.)) je Strategija koja uključuje perspektivu rodne ravnopravnosti u sve oblasti politika i aktivnosti, kao i na svim nivoima donošenja odluka, planiranja i sprovođenja aktivnosti u ovim oblastima. Gender mainstreaming je (re)organizacija, poboljšanje, razvoj i vrednovanje procesa u politici, tako da je rodna perspektiva uključena u sve politike na svim nivoima i svim fazama, a od strane aktera koji su inače uključeni u kreiranje politika.⁹ Predstavlja sistematsko uključivanje specifičnog položaja, prioriteta i potreba žena i muškaraca u svaku politiku sa ciljem unapređenja ravnopravnosti među ženama i muškarcima i modifikacija svih opštih politika i mjera, posebno u svrhe postizanja ravnopravnosti, aktivnim i otvorenim razmatranjem njihovih efekata na odgovarajuće situacije žena i muškaraca prilikom njihove primjene, nadzora i vrednovanja, u fazi planiranja.¹⁰

RODNO OSJETLJIVI INDIKATORI (Gender based indicators) imaju posebnu funkciju ukazivanja na društvene promjene u vezi sa rodom tokom vremena. Njihova korisnost je u tome što mogu ukazati na promjene u položaju i ulogama žena i muškaraca tokom vremena, i stoga da mjere da li se ostvaruje rodna ravnopravnost. Pošto upotreba indikatora i drugih relevantnih tehnika evaluacije vode ka boljem razumijevanju kako se rezultati mogu ostvariti, korišćenje rodno osjetljivih indikatora takođe doprinosi djelotvornijem planiranju i sprovođenju programa u budućnosti.¹¹

---

⁶ Gender Mainstreaming in Practice: A Toolkit, UNDP Bratislava 2007

⁷ Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije prema ženama Ujedinjenih nacija, član 1 - CEDAW

⁸ One hundred words for equality: A glossary of terms on equality between women and men, Office for Official Publications of the European Communities, European Communities, 1998

⁹ Gender mainstreaming – Conceptual framework, methodology and presentation of good practices, Final report of activities of the Group of Specialists and Mainstreaming

¹⁰ Saopštenje Komisije COM (96)67 finalno od 21/02/96

¹¹ "Guide to Gender – Sensitive Indicators", Canadian International Development Agency, 1997

1. UVOD

Demokratizacija društva zasniva se na obezbjeđivanju ravnopravnosti njenih članova i članica. Jedan od najvažnijih aspekata ravnopravnosti je ravnopravnost po polu: Postizanje demokratije pretpostavlja stvarno partnerstvo između žena i muškaraca u vođenju poslova društva u kojem rade u uslovima jednakosti i komplementarnosti, uzajamno se obogaćujući svojim razlikama (Univerzalna deklaracija o demokratiji).

Ravnopravnost po polu ne znači jednostavno uključivanje podjednakog broja žena i muškaraca u sve društvene aktivnosti niti tretiranje žena i muškaraca na istovjetan način. Ona podrazumijeva strategiju uključivanja ženskih i muških interesa i iskustava u razvojne programe u svim političkim, ekonomskim i društvenim sferama tako da je dobrobit za muškarce i za žene podjednaka, a nejednakost nije obnovljena (UN, 1997).

Uspostavljanje ravnopravnosti po polu nije samo pitanje socijalne pravde već je neophodno za postizanje društvenog razvoja na djelotvoran i efikasan način. Uspostavljanje ravnopravnosti po polu je jedan od neophodnih koraka u eliminaciji siromaštva. Uspostavljanje ravnopravnosti po polu je integralni dio razvojne politike zasnovane na poštovanju ljudskih prava.

Razlike u poimanju društvenih uloga muškaraca i žena mogu se uočiti u različitim kontekstima:¹²

- Društvenom – različita očekivanja od društvenih uloga i žena i muškaraca: muškarac kao glava porodice i onaj koji zarađuje; žena kao hraniteljica i njegovateljica,
- Političkom – razlike u načinima na koje žene i muškarci stiču i dijele moć i autoritet: muškarci su više prisutni u nacionalnoj i visokoj politici, žene više na lokalnom nivou i u lokalnoj politici povezanoj sa njihovim ulogama u domaćinstvu,
- Obrazovnom – razlike u mogućnostima sticanja obrazovanja i različitim očekivanjima od djevojčica i dječaka: porodica usmjerava obrazovanje dječaka prije nego djevojčica; djevojčice odlaze uglavnom na manje prestižne smjerove,
- Ekonomskom – razlike u mogućnostima razvoja karijere, kontroli finansija i drugih produktivnih vrijednosti; krediti i zajmovi; vlasništvo nad zemljom.

Uvršćivanje rodni stavova u sve aktivnosti lokalne i regionalne uprave je neophodan u procesu poboljšavanja ravnopravnosti između žena i muškaraca. Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti predstavlja razvojni dokument za implementaciju politike rodne ravnopravnosti. Zasnovan je na međunarodnim i domaćim pravnim izvorima koji tretiraju problematiku rodne ravnopravnosti.

---

¹² Priručnik "Žene to mogu u medijima", Ženska Akcija, Crna Gora, 2006

2. Međunarodni institucionalni i politički okvir za rodnu ravnopravnost

Kao punopravna članica Savjeta Evrope, Crna Gora teži sprovođenju svih konvencija i mjera koje Savjet Evrope preporučuje zemljama članicama. Konvencije Savjeta Evrope važne za oblast rodne ravnopravnosti koje se navode u standardima Savjeta Evrope su:

Evropska konvencija o ljudskim pravima (1950) je osnovni ugovor Evrope vezan za ljudska prava, i garantuje građanska i politička ljudska prava.

Evropska socijalna povelja (1961) je pandan Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima u oblasti ekonomskih i socijalnih prava. Povelja garantuje uživanje prava u oblasti stanovanja, zdravstva, obrazovanja, zapošljavanja, pravne i socijalne zaštite i kretanje lica.

Konvencija Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (2005) ima za cilj sprečavanje i borbu protiv trgovine ženama, muškarcima i djecom u cilju seksualne, radna ili druge vrste eksploatacije, kao i na zaštitu žrtava i krivično gonjenje trgovaca ljudima. To uključuje nediskriminacionu odredbu iz člana 3 i obavezu državama da promovišu rodnu ravnopravnost i koriste rodnu perspektivu u razvoju, implementaciji i procjeni mjera za sprovođenje Konvencije.

Konvencija Savjeta Evrope o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja (Lansarote konvencija, 2007) je prvi sporazum koji kriminalizuje sve oblike seksualnih delikata nad djecom. Konvencija posebno inkriminiše bavljenje seksualnim aktivnostima sa djetetom, dječju prostituciju, dječju pornografiju i "seks turizam". Konvencija predviđa da pojedinci budu gonjeni za određena krivična djela, čak i kada je djelo učinjeno u inostranstvu.

Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija, 2011) je najdalekosežniji međunarodni sporazum za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ona ima za cilj nultu toleranciju za takvo nasilje i predstavlja veliki korak naprijed u stvaranju Evropa sigurnijom za žene.

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) pored potvrde principa jednakost muškaraca i žena sadržanih u dotadašnjim aktima UN predviđa i određene obaveze država potpisnica. Naime, ovim paktom države potpisnice su se obavezale na garanciju i poštovanje prava predviđenih ovim paktom svih lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji ili potpadaju pod njihovu nadležnost, kao i da svoje zakonodavstvo usklade sa odredbama pakta i omoguće svim građanima korišćenje žalbe nadležnim organima u slučaju kršenja proklamovanih prava.

Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) je usvojena od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 1979. godine, ali je stupila na snagu kao međunarodni ugovor 1981. godine. Sastoji se od preambule i 30 članova, definiše šta predstavlja diskriminaciju nad ženama i postavlja agendu za nacionalnu akciju za eliminaciju takve diskriminacije. Danas, ova Konvencija predstavlja jedan od najšire prihvaćenih međunarodnih

sporazuma o ljudskim pravima. Ono što ovu Konvenciju razlikuje od prethodnih dokumenata donijetih o oblasti ravnopravnosti muškaraca i žena je program koji države potpisnice ne obavezuje samo na inkorporaciju odredaba Konvencije u nacionalno zakonodavstvo, već i na sprovođenje mjera i aktivnosti koje će dovesti do stvarne ravnopravnosti muškaraca i žena. U oblasti političkog reprezentovanja od značaja je član 7. Konvencije koji obavezuje države da preduzimaju sve mjere za otklanjanje diskriminacije žena u političkom i javnom životu zemlje, a posebno mjere za obezbeđenje 3 prava :

1. Pravo žena da glasaju na svim izborima i javnim referendumima i da budu birane u sva tijela koja se biraju putem javnih izbora
2. Pravo žena da učestvuju u kreiranju i sprovođenju vladine politike i da zauzimaju rukovodeće položaje i obavljaju sve javne funkcije na svim nivoima vlasti
3. Pravo žena da učestvuju u radu nevladinih organizacija i udruženja koja se bave javnim i političkim životom u zemlji.

Pored navedenog, član 8. Konvencije obavezuje države da preduzimaju sve mjere da bi "obezbjedile ženama mogućnost da pod jednakim uslovima s muškarcima predstavljaju svoje vlade na međunarodnom nivou, kao i da učestvuju u radu međunarodnih organizacija. Zemlje koje su ratifikovale ili pristupile Konvenciji su zakonski obavezne da sprovedu njene odredbe u praksi. One se takođe obavezuju da dostave nacionalne periodične izvještaje Komitetu UN za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena, najmanje svake četiri godine, o mjerama koje su preduzete u skladu sa ugovornim obavezama NVO mogu da kreiraju izvještaje iz sjenke

Pekinška platforma za akciju (1995) je dokument četvrte svjetske konferencije o ženama, septembar 1995.godine, koji se smatra nacrtom za poboljšanje položaja žena i unaprjeđenje ženskih prava. Akcioni plan se sastoji od šest poglavlja koji se dijeli na dvanaest "kritičkih oblasti". On definiše ciljeve i mjere koje će vlade, međunarodna zajednica, nevladine organizacije i privatni sektor preduzeti u cilju poboljšanja uslova za žene. Vlade moraju svakih 5 godina da prijave svoja dostignuća a NVO mogu da kreiraju izvještaje iz sjenke.

Milenijumska deklaracija je rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, usvojena 2000.godine. Polazi od suštinskih vrijednosti međunarodnih odnosa u 21. vijeku: sloboda, jednakost, solidarnost, tolerancija, poštovanje prirode, podjela odgovornosti, i kao ključne ciljeve navodi:

- mir, bezbjednost i razoružanje
- razvoj i smanjenje siromaštva
- zaštita životne sredine
- ljudska prava, demokratija i dobra vladavina
- zaštita osjetljivih grupacija
- posebne potrebe Afrike
- jačanje uloge Ujedinjenih nacija

U skladu sa usvojenom Milenijumskom deklaracijom Ujedinjenih nacija definisani su **Milenijumski razvojni ciljevi (MDGs)** :

- Iskorijenjivanje ekstremnog siromaštva i gladi
- Postizanje univerzalnog osnovnog obrazovanja
- Promovisanje jednakosti polova
- Smanjenje smrtnosti kod djece
- Poboljšanje zdravlja majki
- Borba protiv HIV/AIDS, malarije, i drugih oboljenja
- Obezbeđenje ekološke održivosti
- Stvaranje globalnog partnerstva za razvoj

Povelja o osnovnim pravima u Evropskoj uniji je osnovni dokument EU koji se tiče oblasti ljudskih prava, donijeta 2000.godine u Nici. Iako ne predstavlja pravno obavezujući dokument do usvajanja Ustava za Evropu, ovaj dokument ima veliki značaj jer se smatra važnim izvorom u tumačenju prava Evropske unije od strane Evropskog suda pravde.

Mapa puta za jednakost žena i muškaraca 2006-2010, Evropska komisija- definiše prioritete oblasti i intervencije u cilju postizanja potpune jednakosti muškaraca i žena.Ova Mapa puta navodi šest prioriteta područja aktivnosti EU vezanih za jednakost polova za period 2006 - 2010.godine:

1. Postizanje jednake ekonomske nezavisnosti žena i muškaraca
2. Podsticanje usklađivanja poslovnog, privatnog i porodičnog života
3. Promovisanje jednakog učešća žena i muškaraca u donošenju odluka
4. Iskorjenjivanje nasilja na osnovu pola i trgovine ljudima
5. Uklanjanje rodni stereotipa u društvu
6. Promovisanje jednakosti polova van EU 15

Strategija Evropske unije za ravnopravnost između žena i muškaraca 2010 - 2015. je strateški dokument EU koji definiše politiku aktivnog djelovanja u cilju postizanja rodne ravnopravnosti . Ova Strategija propisuje konkretne aktivnosti na osnovu pet prioriteta oblasti koje su definisane u Ženskoj povelji i jednoj oblasti koja se bavi pitanjima koja prožimaju sve ostale oblasti.

Evropska povelja o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou, Savjet evropskih opština i regiona (CEMR), kao asocijacija lokalnih i regionalnih vlasti iz preko trideset zemalja Evrope, usvojio je 2006. godine Evropsku povelju o jednakosti muškaraca i žena u lokalnom životu. Povelja je namijenjena lokalnim i regionalnim upravama Evrope, koje se njenim potpisivanjem, javno obavezuju da će slijediti principe rodne ravnopravnosti i sprovoditi odredbe propisane Poveljom u svojim sredinama. Polazeći od potrebe ravnopravnog učešća i prisustva žena i

muškaraca u upravi i na vodećim pozicijama, Povelja utvrđuje sljedeća načela kao fundamentalna za dalje aktivnosti na polju rodne ravnopravnosti :

- Ravnopravnost žena i muškaraca je fundamentalno pravo
- Da bi rodna ravnopravnost bila zagarantovana, moraju se rješavati pitanja višestruke diskriminacije i hendikepa
- Podjednako učešće žena i muškaraca u procesima odlučivanja je preduslov zademokratsko društvo
- Eliminisanje rodni stereotipa je fundamentalno za postizanje ravnopravnosti između žena i muškaraca
- Uvrščivanje rodni stavova u sve aktivnosti lokalne i regionalne uprave je neophodno u procesu poboljšanja ravnopravnosti između žena i muškaraca
- Pravilno obezbjeđivanje resursa za akcioni plan i program je neophodan alat u unaprijeđivanju rodne ravnopravnosti

Do sada je Povelju potpisalo oko 256 evropskih lokalnih i regionalnih uprava. U Crnoj Gori, ovu Povelju je potpisala opština Kotor.

3. Zakonski i strateški okvir za dostizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori

U crnogorskom zakonodavstvu, pored Ustava Crne Gore¹³, relevantan izvor za oblast rodne ravnopravnosti čine zakoni i drugi pravni dokumenti. Ustavom Crne Gore je utvrđeno da država jemči ravnopravnost žene i muškarca i razvija politiku jednakih mogućnosti (član 18), kao i da je zabranjena svaka neposredna i posredna diskriminacija po bilo kom osnovu, ali da se mogu primjenjivati posebne mjere čiji je cilj stvaranje jednakih mogućnosti (član 8). Takođe, Ustavom je garantovano građanima/građankama pravo na lokalnu samoupravu (član 22), te da tako sa organima lokalne samouprave uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima, na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

Od zakona kojima se regulišu pitanja značajna za ostvarivanje rodne ravnopravnosti svakako treba izdvojiti Zakon o rodnoj ravnopravnosti¹⁴, Zakon o zabrani diskriminacije¹⁵ i Zakon o zaštitniku/ici ljudskih prava i sloboda Crne Gore.¹⁶

Zakon o rodnoj ravnopravnosti uređuje način obezbjeđivanja i ostvarivanja prava po osnovu rodne ravnopravnosti, kao i mjere za eliminisanje diskriminacije po osnovu pola i stvaranje jednakih mogućnosti za učešće žena i muškaraca, kao i lica drukčijih rodni identiteta u svim oblastima društvenog života. Prava po osnovu rodne ravnopravnosti, po ovom Zakonu,

---

¹³Sl. List CG", br.1/2007 i 38/13

¹⁴Sl. List RCG", br.1/2007 i "Sl.list CG", br.35/15

¹⁵Sl.list CG", br.46/10, 40/11, 18/14, 42/17

¹⁶Sl.list CG", br.42/2011 i 32/2014

obezbjeđuju se i ostvaruju u skladu sa međunarodnim ugovorima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Ovaj Zakon pripada onoj grupi evropskih zakona usvojenih radi promovisanja i uspostavljanja rodne ravnopravnosti koji definišu termine, uvode i opisuju mjere koje treba usvojiti, obaveze organa (kod nas su to državni organi, organi državne uprave i lokalne samouprave, javne ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja) i drugih subjekata u privatnom sektoru (privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici/ce), kao i mandat državnog mehanizma zaduženog za rodnu ravnopravnost (ovim Zakonom je ustanovljen organ državne uprave nadležan za poslove u vezi ostvarivanja rodne ravnopravnosti, a to je ministarstvo nadležno za zaštitu ljudskih i manjinskih prava).

Zakon i izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti je usklađen sa Zakonom o zabrani diskriminacije, kao i sa pravnom tekovinom EU. Tu se prije svega misli na usklađenost definicije diskriminacije po osnovu pola sa definicijama posredne i neposredne diskriminacije u skladu sa EU standardima. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti je usaglašen s potvrđenim međunarodnim ugovorima i drugim dokumentima donijetim pod okriljem UN-a, EU i Savjeta Evrope i to sa Direktivama Evropske unije koji se odnose na rodnu ravnopravnost i jednak tretman žena i muškaraca: Direktivom Savjeta 79/7/EEZ o progresivnoj primjeni principa jednakog tretmana za muškarce i žene u oblasti socijalne zaštite; Direktivom Savjeta 2000/78/EZ o uspostavljanju okvira za jednak tretman na području zapošljavanja i odabira zvanja; Direktivom Savjeta 2004/113/EZ kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobijanja i nabavke roba, odnosno pružanja usluga; Direktivom 2006/54/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta o sprovođenju načela jednakih mogućnosti i jednakog tretiranja muškaraca i žena o pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja; Direktivom 2010/41/EU Evropskog parlamenta i Savjeta primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji se bave djelatnošću u okviru samozapošljavanja te o ukidanju Direktive Savjeta 86/613/EEZ.

U skladu sa Ustavom Crne Gore (član 8 stav 2) i Konvencijom o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Zakon propisuje da se diskriminacijom neće smatrati opšte i posebne mjere, donijete ili preduzete radi otklanjanja i sprječavanja nejednakog tretmana žena i muškaraca, otklanjanja posljedica nejednakog tretmana žena i muškaraca i promovisanja rodne ravnopravnosti.

Zakonom je (član 11) propisano i da opština, glavni grad i prijestonica, u okviru svojih nadležnosti, podstiču i ostvaruju rodnu ravnopravnost. Pošto je Zakonom o zabrani diskriminacije i Zakonom o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore zaštita od diskriminacije u potpunosti uređena, to je odredbom člana 6a Zakona o rodnoj ravnopravnosti upućeno na primjenu tih zakona i u slučaju ostvarivanja zaštite lica diskriminiranih po osnovu pola.

Zakonom o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda propisano je da je Zaštitnik/ca institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije i da, uz saglasnost diskriminisanog lica, postupa i preduzima mjere za zaštitu od diskriminacije, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom kojim je uređena zabrana diskriminacije. Kad se radi o diskriminaciji od strane organa vlasti, Zaštitnik/ca može nadležnom organu da podnese inicijativu za pokretanje disciplinskog postupka, odnosno postupka za razrješenje lica čijim je radom ili nepostupanjem učinjena diskriminacija.

U 2015. godini usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Promjene su izvršene u dijelu kojim se žrtvama nasilja u porodici prepoznaje pravo na besplatnu pravnu pomoć na isti način kao i žrtvama krivičnog djela nasilja u porodici. Takođe je usvojen Zakon o nakandi štete žrtvama krivičnih djela, kojim se ujedno i žrtvama krivičnog djela nasilja u porodici priznaje pravo na odgovarajuću naknadu štete.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti mora se posmatrati u kontekstu cjelokupnog crnogorskog pravnog sistema, pošto je koncipiran na način da inicira orodnjavanje svih institucija, instrumenata (normativnih i implementacionih) i strategija u svim oblastima. On podržava stav da svako, organ, pravno i fizičko lice, mora da bude odgovoran za svoj djelokrug rada i ne reguliše pitanja kojima treba da se bave sistemski zakoni. Zato je važno istaći da se u nizu zakona koji uređuju različite oblasti nalaze odredbe značajne za ostvarivanje rodne ravnopravnosti, kao i odredbe o zabrani diskriminaciji, pored ostalog i po osnovu pola (npr. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, Zakon o radu, Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Zakon o izboru odbornika i poslanika, Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore, Zakon o sudskom savjetu i sudijama, Zakon o Državnom tužilaštvu, Zakonik o krivičnom postupku, Zakon o strancima i dr).

Vlada Crne Gore tokom 2014/2015 godine usvojila je tri važna dokumenta koja tretiraju pitanje rodne ravnopravnosti: Informaciju o zastupljenosti žena u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti, Smjernice za stvaranje povoljnog ambijenta za žensko preduzetništvo u lokalnim zajednicama i Smjernice za jačanje međuinstitucionalne saradnje, nevladinih organizacija i lokalnih zajednica, u cilju sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Izmjenama Zakona o izboru odbornika i poslanika iz 2011. godine, po prvi put u Crnoj Gori uvodi sistem kvota na kandidatskim listama na izborima - kojima je zakonodavac pokušao pospješiti participaciju žena u organima predstavničke vlasti. Njime je predviđeno da na izbornoj listi, mora biti najmanje 30% kandidata manje zastupljenog pola, da bi ista bila proglašena od strane Državne izborne komisije. Pored ove garancije, nijesu postojale garancije poput redosljeda na listi, kojima bi se zaista garantovao veći procenat učešća žena u nacionalnom Parlamentu, odnosno parlamentima lokalnih samouprava. Političke partije su primijenile ovu odredbu na način što su kandidate manje zastupljenog pola (žene) stavljali na posljednja mjesta na listama, što je rezultiralo time da je u sazivu Parlamenta Crne Gore, nakon parlamentarnih izbora 2012. godine bilo svega 14 poslanica što predstavlja oko 17 % ukupnog broja poslanika. Naime,

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika iz marta 2014, predviđeno je da na izbornoj listi među svaka četiri kandidata prema redosljeđu na listi (prva četiri mjesta, druga četiri mjesta i tako do kraja liste) mora biti najmanje po jedan kandidat pripadnika manje zastupljenog pola. Bitno je naglasiti da je u posljednjim zakonskim izmjenama iz 2014.godine predviđena dodatna garancija za bolju predstavljenost žena u organima predstavničke vlasti, jer shodno novousvojenom rješenju “ako mandat prestane odborniku, odnosno poslaniku iz reda manje zastupljenog pola, umjesto njega izabraće se prvi sljedeći kandidat na izbornoj listi iz reda manje zastupljenog pola.”

Prema analizama i istraživanjima, stereotipi, patrijarhalni način razmišljanja i nedostatak otvorenosti prema različitosti, veoma su jaki i više od jedne trećine populacije pokazuje diskriminacioni stav.

Žene se i dalje suočavaju sa različitim oblicima diskriminacije u političkoj, društvenoj i ekonomskoj sferi, gdje su svega 23,46% žena poslanice u Skupštini, dok podaci iz 2014. Godine ukazuju na to da su samo 8% žena vlasnice imovine, dok su 9,6% vlasnice privatnog posla. I na kraju, porodično nasilje je širom rasprostranjeno, a 33% žena je izloženo porodičnom nasilju.

4. Institucionalni mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti

Vlada Crne Gore je osnovala Kancelariju za ravnopravnost polova na sjednici održanoj 27. marta 2003. godine. Zakonom o rodnoj ravnopravnosti iz 2007.Ministarstvo za ljudska i manjinska prava određeno je kao nadležno za poslove u vezi ostvarivanja rodne ravnopravnosti.U aprilu 2009.godine Odjeljenje za rodnu ravnopravnost postaje sastavni dio Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Shodno Zakonu o rodnoj ravnopravnosti, ministarstva i organi uprave su odredili službenike/ce koji/e obavljaju poslove koordinatora/ki aktivnosti u vezi pitanja rodne ravnopravnosti iz svoje nadležnosti, i učestvuju u pripremi i sprovođenju Plana aktivnosti. Zaključno sa novembrom 2016. Imenovano je 106 kontakt osoba za rodnu ravnopravnost institucija na nacionalnom i lokalnom nivou.

Pored institucionalnih mehanizama na nacionalnom nivou uspostavljeni su mehanizmi i na lokalnom nivou. U Crnoj Gori je u prethodnom periodu značajno unaprijeđena politika rodne ravnopravnosti u okviru lokalnih samouprava, zahvaljujući aktivnostima kako Ministarstva za ljudska i manjinska prava, kao i višegodišnjih partnera, Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori, kao i partnera iz lokalnih samouprava i civilnog sektora. Zajedničke aktivnosti rezultirale su sljedećim aktivnostima: potpisani su Memorandum i saradnji sa svim opštinama – ukupno 23.Koordinatori/ke za rodnu ravnopravnost su imenovani u 21 opštini.

Rodna ravnopravnost je temeljna vrijednost svakog društva, tako da i na lokalnom nivou treba ženama i muškarcima obezbijediti jednak pristup programima i uslugama i donošenju odluka, kako bi se na lokalnom nivou vlasti odgovorilo na potrebe i težnje oba pola. Pored toga što unapređuje stepen zadovoljavanja ljudskih prava, integrisanje principa rodne ravnopravnosti donosi i dodatne kvalitete i omogućava promjene i prosperitet. Zato je već 16 opština u Crnoj Gori usvojilo Odluku o rodnoj ravnopravnosti, kojom se obavezuju da će se princip rodne ravnopravnosti integrisati i ostvarivati u svim oblastima u kojima se realizuju nadležnosti opštine, kao i da će se princip rodne ravnopravnosti integrisati u sve strateške dokumente opštine. U 12 opština formirani su Savjeti za rodnu ravnopravnost, a do sada je formirano 5 kancelarija za rodnu ravnopravnost u 5 opština.

U Prijestonici Cetinje postoje dva institucionalna mehanizma za postizanje rodne ravnopravnosti i to: Savjet za rodnu ravnopravnost Skupštine Prijestonice Cetinje i Kancelarija za ljudska i manjinska prava i prevenciju bolesti zavisnosti kao sastavni dio Sekretarijata za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti.

“Lokalne i regionalne uprave u Evropi igraju i moraju igrati ključnu ulogu u primjeni prava na ravnopravnost svojih građana i stanovnika, naročito žena i muškaraca, u svim domenima njihove odgovornosti” (iz Preambule Evropske Povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou).

5. Presjek stanja rodne ravnopravnosti na teritoriji Prijestonice Cetinje

5.1. Demografski presjek

Ukupan broj stanovnika/ca u Prijestonici Cetinje prema Popisu 2011. godine iznosi 16.657 od tog broja je 8.031 muški pol i 8.626 ženski pol ili 48,21% muškaraca i 51,79% žena. Prosječna starost stanovništva u Prijestonici Cetinje je 38,4 muškarci i 42 žene tj. prosjek starosti je 40,3 godina. ¹⁷Po poslednjoj statistici ukupan broj stanovnika na Cetinju je 15353.¹⁸

Kretanje stanovništva unutar Crne Gore¹⁹
Prijestonica Cetinje
I-XII 2018. god.

<i>Doseljeni</i>	<i>Odseljeni</i>	<i>Saldo</i>
96	256	-160

¹⁷ZZZCG-Statistički izvještaj, Evidencija u oblasti zapošljavanja 1.1.-31-12.2017

¹⁸ZZZCG-Statistički izvještaj Monstat - 2019

¹⁹ZZZCG-Statistički izvještaj, Evidencija u oblasti zapošljavanja 1.1.-31-12.2018

Prirodno kretanje stanovništva u Prijestonici Cetinje
I-XII 2018. god.

<i>Živorodeni</i>	<i>Umrli</i>	<i>Prirodni priraštaj</i>
143	229	-86

Brakovi

<i>Godina</i>	<i>Sklopljeni</i>	<i>Razvedeni</i>
2014	141	24
2015	117	17
2016	85	16
2017	109	21
2018	84	15

5.2. Ekonomija, održivi razvoj, stanje rodne ravnopravnosti u oblasti zaposlenosti

Tabelarni prikaz učešća zaposlenih žena i muškaraca u javnim ustanovama, privrednim društvima i organizacijama čiji je osnivač Prijestonica Cetinje na dan 31.07.2018. godine.²⁰

	<i>Ženski pol</i>	<i>%</i>	<i>Muški pol</i>	<i>%</i>	<i>Ukupno</i>
Turistička organizacija	9	64,3	5	35,7	14
DOO Sportski centar Cetinje	13	39,4	20	60,6	33
JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom	7	53,8	6	46,2	13
Biblioteka Njegoš	15	93,7	1	6,3	16
DOO Komunalno	28	40	42	60	70
DOO Vodovod i kanalizacija	21	29,6	58	70,4	79
Ukupno:	93	41,3	132	58,7	225

U Prijestonici Cetinje od ukupno 201 zaposlenih 103 je ženskog i 98 muškog pola.²¹

Na evidenciji ZZZ CG – Biro rada Cetinje dana 31.12.2017. godine bilo 1367 lica od toga je 753 žena (55,1%) i 614 muškaraca (44,9%), dok je na dan 31.12.2018. godine bilo 1099 nezaposlenih lica od toga je 590 žena (53,7) i 509 muškaraca.²²

²⁰statistika na osnovu pojedinačnih izvještaja organa lokalne uprave čiji je osnivač Prijestonica

²¹Kadrovska služba Prijestonice, jul 2019

²²ZZZCG-Statistički izvještaj, Evidencija u oblasti zapošljavanja 01.01.- 31.12.2018

5.3. Broj korisnika/ca materijalne pomoći i dječijeg dohotka

Socijalna zaštita podrazumijeva pomoć i podršku porodicama koje žive u teškim uslovima, u siromaštvu, pomoć djeci koja iz različitih razloga ne mogu ostvariti svoje potrebe ili je znatno otežano ostvarenje njihovih potreba. Socijalna zaštita se pruža u vidu finansijske pomoći (materijalno obezbjeđenje porodice), usluga (tuđa njega i pomoć, psihološka pomoć i podrška za djecu bez roditelja, djecu žrtve zlostavljanja i zanemarivanja, smještaj u drugu porodicu, smještaj u dnevni centar, itd.).

Pravo na materijalno obezbjeđenje porodica (MOP) i dječiji dohodak (DD) ostvaruju porodice i roditelji koji jedini mogu biti nosioci prava i ovo pravo ostvaruju na osnovu njihove maloljetne djece. Ukupan broj porodica na teritoriji Prijestonice Cetinje koje koriste pravo na materijalno obezbjeđenje je 216. Od toga je 111 korisnika muškog pola i 105 ženskog pola nosioca prava.²³

Maloljetna lica sa posebnim potrebama mogu da ostvare pravo na njegu i pomoć drugog lica, ličnu invalidninu i dječiji dohodak.

Godina	MOP Ženski pol	MOP Muški pol	DD Ženski pol	DD Muški pol	Njega i pomoć Ženski pol	Njega i pomoć Muški pol	Lična invalidnina Ženski pol	Lična invalidnina Muški pol
2018	105	111	79	97	430	238	49	57
Σ	216		176		668		106	

5.4. Rodna ravnopravnost i zdravstvo

Zdravstvena zaštita stanovništva Cetinja obezbijedena je kroz JZU Opšta bolnica „Danilo I“ - Cetinje, JZU „Dom zdravlja“ – Cetinje i JZU „Zavod za hitnu medicinsku pomoć“ - Cetinje.²⁴

Opšta bolnica „Danilo I“ – Cetinje zapošljava ukupno 193 radnika.

U Jedinici Cetinje Zavoda za HMP zaposlenih lica je 19 od čega je 10 ženskog pola i 9 muškog pola.

U Odjeljenju za prikupljanje krvi, kliničku i urgentnu tranafuziju Cetinje rade 4 zaposlena – 1 ljekar, 2 medicinska tehničara i 1 viši laborant. Polna struktura je 2 muškog pola i 2 ženskog pola

²³Statistika na osnovu izvještaja JU Centra za socijalni rad u Cetinju

²⁴statistika na osnovu izvještaja : Bolnica „Danilo I“, Dom zdravlja, Zavod za HMP Cetinje

U Domu zdravlja - Cetinje zaposlenih je 79 medicinskih i nemedicinskih radnika. Od ukupnog broja zaposlenih 64 je ženskog pola a 15 muškog pola. U Domu zdravlja Cetinje radi 19 doktora od čega 14 pripadnica ženskog pola i 5 pripadnika muškog pola.

Prosječna starost na nivou ustanove za 2018. godinu je 48 godina.

5.5. Rodna ravnopravnost i obrazovanje

Obrazovanje predstavlja jednu od najvažnijih karika u postizanju ravnopravnosti među polovima. Iako normativi i standardi u Evropi i kod nas garantuju pravo na školovanje bez diskriminacije, u praksi je velika razlika između stepena obrazovanih žena i muškaraca istog životnog doba. Trka za što boljim obrazovanjem, koja je počela u drugoj polovini prošlog vijeka, traje još i danas. Znanje je postalo imperativ XXI vijeka.

Žene u ovoj oblasti su vidjele svoju šansu da postanu ravnopravnije sa muškarcima, nego što su to bile u drugim oblastima. Učinilo im se da većina stvari zavisi od njih samih, samo ako žele dovoljno dobro da se potrudu, da drugi faktori nisu mnogo bitni na putu ka njihovoj ravnopravnosti.

Kada se osvrnemo unazad, samo vijek ili dva, vidjećemo da su žene i te kako bile diskriminisane i u pogledu obrazovanja. Razvojem civilizacije, mijenjao se i odnos prema obrazovanju, naravno muškarci su tu imali prednost. Dugo se smatralo da je ženi mjesto kod kuće i da ne mora da se posebno obrazuje. Žene su često ostajale nepismene i na taj način još više zavisne od informisanijih u kući, i u okruženju, a to su bili muškarci, naročito oni koji su znali da čitaju i pišu. Masovno opismenjavanje poslije drugog svjetskog rata, doprinijelo je u mnogome da se smanje razlike u pogledu obrazovanja između muškaraca i žena. U XXI vijeku na prvi pogled, reklo bi se da te razlike samo još postoje u marginalizovanim grupama, siromašnim sredinama i zabačenim selima, koja su na marginama svake komunikacije.

Što se tiče obrazovanja prisutna je segregacija obrazovnih profila, što znači da se žene još uvijek školuju za pretežno “ženska zanimanja”, a muškarci za “muška”.

U JPU „Zagorka Ivanović“ na Cetinju od ukupno 72 zaposlena lica njih 70 (97,2%) su žene i 2 (2,8%) muškarca. Od ukupno 618 upisane djece u vrtiću u školskoj 2017/2018 godini, 323 su dječaci i 295 djevojčica.²⁵ Od ukupno 618 upisane djece u vrtiću u školskoj 2018/2019 godini, 335 su dječaci i 283 djevojčica.

Na teritoriji Prijestonice Cetinje postoji pet osnovnih škola i to: OŠ „Lovćenski partizanski odred“ i OŠ „Njegoš“, Osnovna muzička škola „Savo Popović“ i dvije na seoskom području OŠ „Boro Vukmirović“ – Rijeka Crnojevića i OŠ „Šunjo Pešikan“ – Trešnjevo.²⁶

---

²⁵statistika na osnovu izvještaja JPU „Zagorka Ivanović“

²⁶statistika na osnovu izvještaja iz svih osnovnih škola na teritoriji Prijestonice

Tabela 1. prikazani su podaci kadrovske strukture zaposlenih po polu u školskoj 2018/2019 godini u osnovnim školama na Cetinju

	<i>Ženski pol</i>	<i>%</i>	<i>Muški pol</i>	<i>%</i>	<i>Ukupno</i>
OŠ „Njegoš“	41	83,7	8	16,3	49
OŠ „Lovčenski partizanski odred“	47	85,4	8	14,6	55
OŠ „Savo Popović“ – muzička	11	73,3	4	26,7	15
OŠ „Boro Vukmirović“ – Rijeka Crnojevića	3	50	3	50	6
OŠ „Šunjo Pešikan“ – Trešnjevo	7	63,6	4	36,4	11
Ukupno:	109	80,1	27	19,9	136

Na Cetinju postoje tri srednje škole i to: JU Gimnazija, JU Srednja stručna škola i JU Srednja likovna škola „Petar Lubarda“.²⁷

Tabela 2. prikazani su podaci kadrovske strukture zaposlenih po polu u školskoj 2017/2018 godini u srednjim školama na Cetinju

	<i>Ženski pol</i>	<i>%</i>	<i>Muški pol</i>	<i>%</i>	<i>Ukupno</i>
JU Gimnazija	20	74,1	7	25,9	27
Srednja stručna škola	25	71,4	10	28,6	35
JU Srednja likovna škola „Petar Lubarda“	8	50	8	50	16
Ukupno:	53	68	25	32	78

Tabela 3. prikazani su podaci kadrovske strukture zaposlenih po polu u školskoj 2018/2019 godini u srednjim školama na Cetinju

	<i>Ženski pol</i>	<i>%</i>	<i>Muški pol</i>	<i>%</i>	<i>Ukupno</i>
JU Gimnazija	20	77	6	23	26
Srednja stručna škola	27	79,4	7	20,6	34
JU Srednja likovna škola „Petar Lubarda“	8	50	8	50	16
Ukupno:	55	72,4	21	27,6	76

²⁷statistika na osnovu izvještaja iz svih srednjih škola na teritoriji Prijestonice

Tabela 4. prikazani su podaci upisanih učenika po polu u školskoj 2017/2018 i 2018/2019 godini u svim osnovnim i srednjim školama na teritoriji Prijestonice.

<i>Osnovna škola „Lovčenski partizanski odred“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>623</i>	Učenici upisani u prvi razred	29	37
		Ostali učenici	303	254
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>332</i>	<i>291</i>
<i>2018/2019</i>	<i>589</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenici upisani u prvi razred	21	34
		Ostali učenici	281	253
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>302</i>	<i>287</i>

<i>Osnovna škola „Njegoš“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>591</i>	Učenici upisani u prvi razred	52	26
		Ostali učenici	269	244
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>321</i>	<i>270</i>
<i>2018/2019</i>	<i>621</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenici upisani u prvi razred	36	46
		Ostali učenici	299	240
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>335</i>	<i>286</i>

<i>Osnovna škola „Sunjo Pešikan“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>9</i>	Učenici upisani u prvi razred	2	-
		Ostali učenici	5	2
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>7</i>	<i>2</i>
<i>2018/2019</i>	<i>11</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenici upisani u prvi razred	1	1
		Ostali učenici	7	2
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>8</i>	<i>3</i>

<i>Osnovna škola „Boro Vukmirovic“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>8</i>	Učenici upisani u prvi razred	-	-
		Ostali učenici	3	5
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>3</i>	<i>5</i>
<i>2018/2019</i>	<i>7</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenici upisani u prvi razred	-	-
		Ostali učenici	3	4
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>3</i>	<i>4</i>

<i>Osnovna muzicka škola „Savo Popovic“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>155</i>	Učenci upisani u prvi razred	14	37
		Ostali učenici	33	71
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>47</i>	<i>108</i>
<i>2018/2019</i>	<i>154</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenci upisani u prvi razred	2	22
		Ostali učenici	45	85
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>47</i>	<i>107</i>

<i>JU „Gimnazija“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>296</i>	Učenci upisani u prvi razred	43	38
		Ostali učenici	99	116
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>142</i>	<i>154</i>
<i>2018/2019</i>	<i>264</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenci upisani u prvi razred	25	25
		Ostali učenici	107	107
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>132</i>	<i>132</i>

<i>Srednja likovna škola „Petar Lubarda“</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>70</i>	Učenci upisani u prvi razred	4	19
		Ostali učenici	17	30
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>21</i>	<i>49</i>
<i>2018/2019</i>	<i>81</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenci upisani u prvi razred	6	21
		Ostali učenici	16	38
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>22</i>	<i>59</i>

<i>Srednja strucna škola</i>				
<i>Period</i>	<i>Ukupno</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>	<i>Muški pol</i>	<i>Ženski pol</i>
<i>2017/2018</i>	<i>260</i>	Učenci upisani u prvi razred	34	32
		Ostali učenici	116	78
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>150</i>	<i>110</i>
<i>2018/2019</i>	<i>271</i>	<i>UPISANI UČENICI/CE</i>		
		Učenci upisani u prvi razred	34	49
		Ostali učenici	102	86
		<i>Ukupno po polu:</i>	<i>136</i>	<i>135</i>

Fakulteti i Akademije koje su zastupljene na Cetinju su: Fakultet likovnih umjetnosti, Muzička akademija, Fakultet dramskih umjetnosti, Fakultet za crnogorski jezik i književnost.²⁸

Tabela 5. prikazani su podaci kadrovske strukture zaposlenih po polu u školskoj 2017/2018 godini na fakultetima i akademijama na Cetinju

	<i>Ženski pol</i>	<i>%</i>	<i>Muški pol</i>	<i>%</i>	<i>Ukupno</i>
Muzička akademija	16	50	16	50	32
Fakultet likovnih umjetnosti	19	46,3	22	53,7	41
Fakultet dramskih umjetnosti	19	51,3	18	48,7	37
Fakultet za crnogorski jezik i književnost	12	38,7	19	61,3	31
Ukupno:	66	46,8	75	53,2	141

Tabela 6. prikazani su podaci kadrovske strukture zaposlenih po polu u školskoj 2018/2019 godini na fakultetima i akademijama na Cetinju

	<i>Ženski pol</i>	<i>%</i>	<i>Muški pol</i>	<i>%</i>	<i>Ukupno</i>
Muzička akademija	15	48,4	16	51,6	31
Fakultet likovnih umjetnosti	19	23,1	20	76,9	39
Fakultet dramskih umjetnosti	19	50	19	50	38
Fakultet za crnogorski jezik i književnost	12	38,7	19	61,3	31
Ukupno:	65	46,8	74	53,2	139

5.6. Žene u politici i odlučivanju

Učešće u odlučivanju se može posmatrati na dva nivoa, jedno je učešće u odlučivanju u politici, dakle ulazak žena u strukture vlasti (parlamente i vlade), a drugi aspekt je učešće žena u odlučivanju na visokim rukovodećim mjestima (velike firme i korporacije). I jedno i drugo je važno za žene, jer i jedno i drugo ima veliku težinu u donošenju ključnih odluka.

Prema sprovedenoj procjeni glavnih prepreka u daljem razvoju političke participacije žena, neki od glavnih uzroka koji su prepoznati su:

- a) nedostatak ženske solidarnosti;
- b) nedostatak posjedovanja stvarne pozicije moći;
- c) percepcija o političkim grupama žena kao pretežno humanitarnim organizacijama;

²⁸statistika na osnovu izvještaja iz svih akademija i fakulteta na teritoriji Prijestonice

- d) hronični nedostak javne podrške;
- e) rodne uloge u percepciji političkih lidera/ki;
- f) ekonomska nezavisnost žena i nedostatak ekonomskog uticaja;
- g) vrlo malo jakih uzora u politici.²⁹

Odlukom o ravnopravnosti polova u Prijestonici Cetinje principi ravnopravnosti polova primjenjuju se naročito prilikom izbora, postavljenja, imenovanja i konstituisanja, u:

- ✓ Skupštini i radnim tijelima i komisijama koje imenuje;
- ✓ Organima lokalne samouprave;
- ✓ Radnim tijelima i komisijama koje imenuje predsjednik/ca Prijestonice Cetinje;
- ✓ Organima upravljanja javnih ustanova čiji je osnivač Prijestonica cetinje;
- ✓ Savjetima mjesnih zajednica na teritoriji Prijestonice Cetinje.

Članom 9. ove Odluke prilikom izbora, postavljenja ili imenovanja lica u službama i konstituisanja organa i tijela, gore navedenih, nadležni subjekti su dužni da obezbijede zastupljenost najmanje 30% pripadnika/ca manje zastupljenog pola u organima i tijelima.

Tabela 7. Učešće odbornika/ca u Skupštini Prijestonice Cetinje

Mandat	Ženski pol	Muški pol	Ukupno
2006 - 2010	4 (12,1%)	29 (87,9%)	33
2010 - 2013	8 (24,2%)	25 (75,8%)	33
2013 - 2017	8 (24,2%)	25 (75,8%)	33
2018 - 2021	10 (30,3%)	23 (69,7%)	33

Iz gore navedene tabele zaključujemo da zastupljenost odbornica u lokalnom parlamentu zadovoljava zakonom propisanu kvotu od 30%.

U pojedinim radnim tijelima Skupštine Prijestonice Cetinje zadovoljena je najmanja propisana kvota od 30% učešća pripadnika/ca manje zastupljenog pola i to:

- Odbor za Statut i propise (2 članice i 4 člana)
- Odbor Odbor za planiranje i uređenje prostora i komunalno stambenu djelatnost (1 članica i 5 članova)
- Odbor za društvene djelatnosti (3 članice i 3 člana)
- Savjet za zaštitu životne sredine (2 članice i 2 člana)
- Odbor za izbor i imenovanja (2 članice i 3 člana)
- Odbor za finansije i privredni razvoj (2 članice i 4 člana)
- Savjet za rodnu ravnopravnost (4 članice i 0 članova)

Sljedeća radna tijela ne zadovoljavaju propisanih 30% manje zastupljenog pola i to:

²⁹Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore , mart 2017

- Odbor za međuopštinsku i međunarodnu saradnju (1 članica i 4 člana)
- Savjet za davanje prijedloga naziva naselja ulica i trgova i podizanje spomen obilježja (1 članica i 4 člana)
- Savjet za prevenciju bolesti zavisnosti (3 člana i 0 članica)
- Savjet za razvoj seoskog područja (1 članica i 4 člana)

Od 11 radnih tijela na čelu su 6 predsjednica i 5 predsjednika (54,5% žena i 45,5% muškaraca). Na rukovodećim mjestima u Prijestonici Cetinje imamo proporcionalno zastupljen muški i ženski pol. Na rukovodećim mjestima sekretarijata, direkcija, službi i uprava Prijestonice Cetinje nalazi se 7 žena i 7 muškaraca (50% žene i 50% muškarci).

U javnim preduzećima, privrednim društvima i organizacijama čiji je osnivač Prijestonica Cetinje, na rukovodećim mjestima su 4 muškarca i 3 žene (57,1% žene i 42,9% muškarci).

Na visoko rukovodećim mjestima u Prijestonici Cetinje učešće žena i muškaraca je sledeće: na mjestima Gradonačelnik i dva zamjenika gradonačelnika su muškarci, predsjednica Skupštine je žena dok je Glavni administrator muškarac.

U javnim preduzećima čiji je osnivač Prijestonica Cetinje, kao i sekretarijatima, direkcijama, službama, upravama i kacerarijama Prijestonice Cetinje rukovodeći kadar čini 63,6% muškaraca i 36,4% žena tj. 25% je više muškaraca na rukovodećim mjestima.

5.7. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici

Nasilje u porodici i nasilje nad ženama predstavlja društveni problem sa kojim se suočavaju sve zemlje, a definiše se kao način ponašanja ili odnosa u kojima se prisila, zastrašivanje, kontrola (u smislu ograničenja slobode) koriste direktno ili putem prijetnje da bi se povrijedile druge osobe i psihički, fizički, ekonomski ili socijalno ugnjetavale. Rodno uslovljeno nasilje proizilazi iz očekivanja povezanih sa rodnim ulogama i nejednakim odnosima moći unutar društva i ukorijenjeno je u nejednakoj poziciji žena i muškaraca u privatnoj i javnoj sferi. Izraz "nasilje u porodici" se koristi za opisivanje djela nasilja između članova porodice, uključujući odrasle partnere, roditelje i djecu (uključujući i odraslu djecu), staratelje ili partnere starijih osoba, braću i sestre, itd.

Donošenjem Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, iz kojega i proizilazi Strategija o zaštiti od nasilja u porodici iz citiranog zakona za period od 2012–2015. godine, propisana je obaveza izrade Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici. Cilj Protokola je da se uspostavi i podstakne uspostavljanje multidisciplinarnе saradnje s jasno razrađenim postupanjima svakoga sistema. Protokol je sačinjen tako da poštuje osnovne principe proizišle iz svih konvencija i zakona navedenih Strategijom o zaštiti od nasilja u porodici i odnosi se na sveobuhvatnu zaštitu porodice od nasilja. Njime je uređen zajednički rad svih sistema u toku

spvođenja zakona i konvencija, te obaveza preduzimanja potrebnih mjera za osiguranje organizovanosti, opremljenosti i edukovanosti dovoljnog broja specijalizovanih stručnjaka koji se bave problematikom nasilja u porodici.

Tokom 2018.godine JU Centar za socijalni rad za Prijestonicu Cetinje nije imala prijavljenih, kao ni procesuiranih slučajeva porodičnog nasilja nad ženama i nasilja u porodici

Prema izvještaju Odjeljenja bezbjednosti Cetinje u 2018. godini iz oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici prijavljeno je 5 slučajeva nasilja u porodici, broj prijavljenih lica je 5 (muškog pola). Ukupan broj krivičnih djela počinjenih nad ženama je 3. Za sve slučajeve krivičnog djela i prekršaja iz ove oblasti su procesuirane krivične odnosno prekršajne prijave.

Prema podacima Osnovnog državnog tužilaštva u Cetinju:

- zbog krivičnog djela nasilja u porodici podnijeto je 5 krivičnih prijava, protiv 5 lica (muškog pola) prilikom čijeg izvršenja su oštećena 4 lica ženskog pola i 2 lica muškog pola. Nakon sprovedenog izvidjajnog postupka, protiv 4 lica je podnijet optužni predlog Osnovnom sudu u Cetinju, dok je protiv 1 lica krivična prijava odbačena.
- zbog krivičnog djela nedozvoljene polne radnje podnijeta je 1 krivična prijava protiv 1 lica (muškog pola) prilikom čijeg izvršenja je oštećeno 1 lice (ženskog pola) koje je strani državljanin. Nakon sprovedenog izvidjajnog postupka podnijet je optužni predlog Osnovnom sudu u Cetinju
- zbog krivičnog djela zlostavljanja podnijeta je 1 krivična prijava protiv 1 lica (muškog pola) prilikom čijeg izvršenja je oštećeno 1 lice (ženskog pola) . Nakon sprovedenog izvidjajnog postupka podnijet je optužni predlog Osnovnom sudu u Cetinju
- zbog krivičnog djela proganjanja podnijeta je 1 krivična prijava protiv 1 lica (muškog pola) prilikom čijeg izvršenja su oštećena 2 lica (ženskog pola) . Nakon sprovedenog izvidjajnog postupka podnijet je optužni predlog Osnovnom sudu u Cetinju
- zbog u sticaju izvršena 2 krivična djela ugrožavanja sigurnosti podnijeta je 1 krivična prijava protiv 1 lica (muškog pola) prilikom čijeg izvršenja su oštećena 2 lica (ženskog pola) . Nakon sprovedenog izvidjajnog postupka podnijet je optužni predlog Osnovnom sudu u Cetinju

Prema podacima Osnovnog suda u Cetinju u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2018. godine pred ovim sudom bila su 3 predmeta zbog krivičnog djela nasilja u porodici ili u porodičnoj zajednici.

U prvom predmetu osuđeno je lice muškog pola koje ima 28 godina , oštećena je njegova nevjenčana supruga sa kojom ima zajedničko malodobno dijete, izrečena je kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci.

U drugom predmetu osumnjičeni je muškog pola i ima 26 godina, oštećena je član njegove porodice sa kojom živi u vanbračnoj zajednici i ima zajedničko malodobno dijete.

U trećem predmetu osuđeno lice je muškog pola koje ima 68 godina a oštećeni je njegov sin i osuđenom je izrečena uslovna osuda kojom je utvrđena kazna zatvora u trajanju od tri mjeseca sa rokom provjere od 2 godine.

Prema podacima Suda za prekršaje Podgorica - Odjeljenje u Prijestonici Cetinje, broj primljenih slučajeva nasilja nad ženama i nasilja u porodici i prenijetih u 2018. godini je 17. Broj završenih predmeta je 12.

U sljedećim tabelama su prikazani opšti podaci slučajeva, način rješavanja predmeta i izrečene zaštitne mjere po polu i vrstama.

a) Opšti podaci

<i>Broj primljenih predmeta i prenijetih u 2018 god</i>	<i>Broj završenih predmeta</i>	<i>Pol žrtve nasilja</i>				<i>Pol nasilnika</i>				<i>Profil nasilnika</i>				
		Punoljetni		Maloljetni		Punoljetni		Maloljetni		Radni status		Stepen obrazovanja		
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	zaposlen	nezaposlen	OŠ	SSS	VŠ i VSS
17	12	5	9	-	-	9	2	-	1	3	9	2	9	1

b) Način rješavanja predmeta

<i>Novčana kazna</i>	<i>Kazna zatvora</i>	<i>Zaštitna mjera</i>	<i>Oslobađajuća odluka</i>	<i>Ustup</i>	<i>Ukupno</i>
10	1	-	-	1	12

c) Pregled izrečenih zaštitnih mjera po vrstama

<i>Vrsta izrečene zaštitne mjere</i>	<i>Broj izrečenih zaštitnih mjera</i>	<i>Broj izvršenih zaštitnih mjera</i>
Zabrana približavanja	1	1
Udaljenje iz stana	-	-
Zabrana uznemiravanja i uhođenja	-	-

5.8. Mediji, kultura i sport

Mediji imaju značajnu ulogu u proizvodnji mnogih resursa koje mi koristimo kada razmišljamo o rodu i rodno povezanim pitanjima. Oni predstavljaju prostor u kojem se može (ili ne može) diskutovati o ovim pitanjima, ali mnogo važnije od toga je to što oni igraju značajnu ulogu u

tome da li će se rodna pitanja i problemi smatrati važnim. Žene nijesu u dovoljnoj mjeri prisutne u javnom životu, pa tako nisu zanimljive za medije, koji uopšteno govoreći, ne poklanjaju pažnju aktivnostima žena, a ako ih prikazuju onda je to slika uskog kruga žena (političarki, stručnjakinja, estradnih zvijezda) i samo određenih tema koje se vezuju za žene. Informisanje lokalnog stanovništva je veoma značajna nadležnost lokalne zajednice u kojoj je sa aspekta rodne ravnopravnosti posebno značajno: ostvariti ravnopravnu zastupljenost žena sa muškarcima u upravljačkim strukturama medija, naročito kada se radi o medijima koji su javni servis i finansiraju se u cjelini ili dijelom sredstvima iz budžeta lokalne zajednice; uvesti posebne mjere (npr. posebne emisije, gestovni govor i sl.) za pristup medijima i mogućnost da koriste svoje pravo na informisanje za višestruko diskriminirana lica; omogućiti da se pravo žena i muškaraca na pristup lokalnim medijima realizuje pod jednakim uslovima; obezbijediti bolju informisanosti žena i njihovu veću vidljivost u javnosti, posebno kada se radi o višestruko diskriminiranim ženama (npr. posebne stalne rubrike u štampanim medijima; radio i TV emisije u standardizovano vrijeme i redovnim intervalima; i sl.).³⁰

U domenu kulture i umjetnosti veća je prisutnost žena i njihov uspjeh vidljiviji. Informacije o stanju u ovoj oblasti mogu se naći u publikaciji UNESCO –a : “Rodna ravnopravnost, baština i kreativnost”³¹ koja između ostalih zemalja obuhvata i podatke koji se odnose na Crnu Goru.

Što se tiče sportskih organizacija, one se podstiču na povećanje rodne uravnoteženosti u izvršnim odborima, upravi i na trenerskim položajima. U oblasti sporta uspjesi žena u Crnoj Gori jesu vidljivi ali je procenat žena u odlučujućim strukturama i dalje nizak. Tako da se u ovoj oblasti mora uraditi detaljno istraživanje i dati preporuke za unapređenje stanja. Ukupan broj sportskih organizacija na teritoriji Prijestonice je 24. Među tim organizacijama postoje i ženski i muški klubovi. S tim u vezi na teritoriji Prijestonice Cetinje imamo dva ženska kluba i to: Košarkaški i Odbojkaški klub ”Lovćen”, dok su Rukometni i Fudbalski klub “Lovćen” isključivo muški klubovi. U narednoj tabeli prikazani su podaci o broju sportista/kinja u mješovitim cetinjskim sportskim klubovima sa kojima raspolaže Sekretarijat za kulturu, sport i medije.

Naziv kluba	Djevojčice	Dječaci	Ukupno
Atletski klub “Lovćen”	80	30	110
Džudo klub “Crnogorac”	20	60	80
Stonoteniski klub “Lovćen 1952”	2	8	10
Šahovski klub “Lovćen”	1	8	9
Šahovski klub “Cetinje”	5	16	21

³⁰ “Rodni aspekt na lokalnom nivou – priručnik za lokalne službenike/ce i namještenike/ce – Radni dokument” – Nada Drobnjak, Slavica Striković, 2017.god

³¹ Gender equality, heritage and creativity. Dostupno na: <http://bit.ly/2nyzON1>

6. Metodologija izrade Lokalng plana aktivnosti

Lokalni plan aktivnosti kao osnovni dokument za postizanje rodne ravnopravnosti ima predviđeni okvir djelovanja za vremenski period od dvije godine. U svakoj oblasti je određen cilj, problem i mjere koje treba preduzeti. Određeni su nosioci aktivnosti, partneri, vremenski okvir, indikatori i potrebna finansijska sredstva za primjenu.

Metodologija izrade LAPPRR je bila usmjerena na sagledavanje potreba za postizanje rodne ravnopravnosti u Prijestonici Cetinje. Osnovni cilj ovako zasnovane metodologije izrade je bio da se kreira dokument koji objedinjuje različite aspekte lokalnih javnih politika već primjenjene u praksi kroz mjere i akcije čija je realizacija otpočela i da im se pridoda nova dimenzija ili sinergijski efekat njihovog povezivanja u okviru ovog dokumenta. Zahtjevi koje je sebi stavila u zadatak Radna grupa pri izradi ovog dokumenta odnosili su se na postavljanje realnih ciljeva, postizanje održivosti u njihovoj realizaciji i trajanju, odnosno kontinuitetu već započetih aktivnosti, mjerljivosti postignutog napretka i vidljivosti efekata sprovođenja plana, kao i na njegovoj javnosti, odnosno transparentnosti.

Osnovna karakteristika metodološkog pristupa je bila participativnost različitih aktera koja se ogledala u:

- učešću Radne grupe u prikupljanju i selekciji podataka za pripremu dokumenta;
- analizi dokumentacije (strateških dokumenata i zakona);
- internom konsultativnom procesu na nivou Radne grupe uz podršku nacionalnog Odjeljenja za rodnu ravnopravnost
- učešću šire javnosti u finalnom oblikovanju dokumenta kroz mehanizam javne rasprave.

Struktura LAPPRR je usaglašena sa strukturom nacionalnog Plana u Crnoj Gori tako da dokument ima osam ključnih tematskih oblasti.

Ciljevi plana po oblastima su:

1. Unapređenje rodne ravnopravnosti i ljudskih prava žena
2. Rodno osjetljivo vaspitanje i obrazovanje
3. Rodna ravnopravnost u ekonomiji
4. Rodno osjetljiva zdravstvena zaštita
5. Rodno zasnovano nasilje
6. Rodna ravnopravnost u medijima, kulturi i sportu
7. Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu
8. Institucionalni mehanizmi za primjenu politika rodne ravnopravnosti i međunarodna saradnja

7. Finansijska sredstva

Sredstva će se obezbijediti iz budžetskih sredstava nosioca aktivnosti kao i iz sredstava donacija.

8. Monitoring i implementacija

Implementacija Lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti 2020-2021 (LAPPRR) obuhvata pored realizacije aktivnosti i praćenje, procjenu napretka i bitno je da ima jasno postavljenu organizacionu strukturu za sprovođenje. U cilju uspješne implementacije LAPPRR-a za postizanje rodne ravnopravnosti potrebno je utvrđivanje institucionalne organizacije za sprovođenje aktivnosti, zasnovane na kvalitetnoj saradnji svih tijela. Tijela u procesu implementacije i monitoring bi činili:

- Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti;
- Savjet za rodnu ravnopravnost;
- Tim za praćenje realizacije Lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti

Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti / Kancelarija za ljudska i manjinska prava i prevenciju bolesti zavisnosti bi bio zadužen za koordinaciju implementacije LAPPRR-a, sprovođenje planiranih aktivnosti, predlaganje i sprovođenje godišnjih akcionih planova koji proističu iz LAPPRR-a, godišnje izvještavanje prema Skupštini Prijestonice o realizovanam nakon isteka kalendarske godine, kao i o planiranim aktivnostima i izvještavanje prema potrebio i zahtjevu nadležnih iz lokalne uprave.

Savjet za rodnu ravnopravnost kao radno tijelo u Skupštini Prijestonice bi u okviru svojih nadležnosti preduzimaao aktivnosti u implementaciji LAPPRR-a.

Tim za praćenje implementacije i razvoj LAPPRR-a će biti sastavljen od predstavnika/ca lokalne samouprave, institucija, javnih ustanova, nevladinih organizacija, predstavnika/ca radne grupe koji će predstavljati aktivan resurs i raditi na implementaciji, realizaciji i monitoring. Planirano je da se Tim bavi stručnim pitanjima razvoja LAPPRR-a, a jedan od zadataka je i stručna pomoć kod pripreme godišnjih akcionih planova.